

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

101

WACŁAW ALEKSANDER ŻENCZYKOWSKI (1897—1957)

Wacław Aleksander Żencykowski urodził się 26 XI 1897 r. w Kielcach, w rodzinie mierniczego. W 1914 r. ukończył szkołę handlową w Kielcach i został powołany do wojska. W latach 1915—1916 studiował w Wojskowej Szkole Inżynierskiej w Kijowie, a następnie został wysłany na front jako żołnierz oddziałów wojskowo-drogowych armii rosyjskiej. W sierpniu 1917 r., wcielony do I Korpusu Polskiego gen. Dowbór-Muśnickiego, pełnił funkcję naczelnika łączności Dywizji Strzelców Polskich. Po rozwiązaniu Korpusu przyjechał do Warszawy i od listopada 1918 r. do lutego 1921 r. prowadził referat sekcji inżynierii i saperów w Ministerstwie Spraw Wojskowych. W 1919 r. uczestniczył w nieudanym zamachu gen. M. J. Januszajtisa na J. Piłsudskiego. Podczas wojny polsko-radzieckiej został wysłany na front północny, gdzie kierował robotami fortyfikacyjnymi na odcinku Brześć — Włodawa i Dęblin — Puławy.

Jeszcze w 1916 r. W. Żencykowski został przyjęty na Wydział Inżynierii Budowlanej Warszawskiego Instytutu Politechnicznego, ewakuowanego wówczas do Rosji, ale studia mógł rozpocząć dopiero w 1921 r. w Politechnice Warszawskiej (PW). Ukończył je w 1924 r., już od początku studiów będąc asystentem prof. L. Karasińskiego w Katedrze Wytężalności Materiałów. Po uzyskaniu dyplomu inżyniera dróg i mostów został starszym asystentem w tej katedrze, a w 1931 r. objął dodatkowo drugą asystenturę na PW, u prof. J. Fedorowicza w Katedrze Budownictwa Ogólnego.

Po obronie doktoratu w 1934 r. otrzymał stanowisko zastępcy profesora w Katedrze Budownictwa Ogólnego, a po habilitacji w 1935 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym. Katedrą Budownictwa Ogólnego kierował do wybuchu II wojny światowej. W latach 1937—1939 prowadził jeszcze wykłady z budownictwa ogólnego w wojskowej Wyższej Szkole Inżynierii.

Równocześnie W. Żencykowski prowadził działalność inżynierską. W latach 1925—1931 pracował jako konstruktor a następnie kierownik działu technicznego w Tow. Akcyjnym Zakładów Przemysłowych Budowlanych Fr. Martens i A. Daab. Szybko zdobył opinię jednego z czołowych ówczesnych konstruktorów i w latach 1927—1939 zaprojektował konstrukcje około czterdziestu monumentalnych obiektów żelbetowych, stalowych i drewnianych. Najważniejsze z nich to: konstrukcje hal fabrycznych Tow. Akcyjnego „Skoda” w Warszawie, gmachów PKO w Poznaniu, SGH w Warszawie, budynków YMCA, Państwowego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych przy ul. Kopernika, kompleksu gmachów Dyrekcji PKP, Dworca Głównego, hali elektrowozowni na Grochowie, kościoła Św. Stanisława Kostki na Żoliborzu w Warszawie oraz konstrukcje hotelu „Patria” w Krynicy, kościoła i klasztoru ss. Felicjanek w Marysinie Wawerskim.

W czasie okupacji hitlerowskiej prof. W. Żencykowski wykładał w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej i pro-

wadził tajne nauczanie dla studentów wyższych semestrów PW, którzy pod jego kierunkiem wykonywali prace dyplomowe. Skupił ponadto wówczas wokół siebie grupę 30 specjalistów z dziedziny budownictwa, z którymi opracował około 60 projektów norm.

Po wyzwoleniu prof. W. Żencykowski przekazał te projekty ministrowi odbudowy, dzięki temu bardzo szybko ustanowiono podstawowe normy budowlane, niezbędne przy odbudowie kraju. Profesor został wówczas przewodniczącym Komisji Normalizacyjnej Budownictwa, którą zorganizował i prowadził do 1950 r. W 1945 r. objął swą przedwojenną Katedrę Budownictwa Ogólnego na Wydziale Inżynierii PW. W 1946 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. Od 1950 r. przewodniczył Radzie Naukowej Instytutu Badawczego Budownictwa, a w latach 1956—1957 kierował Zakładem Budownictwa Polskiej Akademii Nauk (PAN).

Dorobek naukowy prof. W. Żencykowskiego obejmuje ponad 500 publikacji z dziedziny budownictwa ogólnego, konstrukcji budowlanych i fundamentowania. Wśród nich wyjątkowe miejsce zajmuje podręcznik „Budownictwo ogólne”, zawierający sumę wiadomości o technice wznoszenia budowli od fundamentów po drobiazgowo szczegóły robót wykończeniowych. Prof. W. Żencykowski jako pierwszy w Polsce badał takie ogólne zagadnienia projektowania budowli, jak zjawiska ciepłno-wilgotnościowe, oświetlenie, akustyka, chemia materiałów budowlanych. Prowadził badania nad dopuszczalnością wykorzystania materiałów w budownictwie, stosowaniem określonych metod obliczeń statystycznych oraz stosowaniem i dozowaniem materiałów. Jako czołowy ekspert w zakresie katastrof budowlanych kierował udaną akcją powstrzymania skarpy przy tunelu Trasy W-Z i uratowania kościoła św. Anny w Warszawie.

Prof. W. Żencykowski był działaczem Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, jednym z założycieli *Zeszytów Naukowych PW* (1953) i *Archiwum Inżynierii Lądowej* (1955) oraz członkiem rady programowej czasopism *Inżynieria i Budownictwo* i *Przegląd Budowlany*. W latach 1956—1957 pełnił funkcję przewodniczącego Rad Technicznych Ministerstwa Materiałów Budowlanych i Ministerstwa Budownictwa. Od 1952 r. był członkiem korespondentem PAN, a od 1953 r. przewodniczącym jej Komitetu Inżynierii Lądowej.

Był odznaczony Krzyżem Bojowników o Wolność i Niepodległość, Krzyżem Walecznych (1921) oraz Krzyżem Oficerskim (1945) i Komandorskim (1955) Orderu Odrodzenia Polski, a także uhonorowany nagrodą państwową II stopnia (1955).

Zmarł nagle 18 II 1957 r. w Zurychu podczas międzynarodowej konferencji naukowej. Został pochowany w Alei Zasłużonych na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Opracowała Aurelia Tylińska